

Nr 439.

Av herr **Ahlsten m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till lag om ekonomiska föreningar m. m.*

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 34 till innevarande års riksdag med förslag till lag om ekonomiska föreningar m. m. stadgas i § 17 mom. 1 att till reservfonden skall avsättas minst fem procent av årsvinsten. Ha på grund av rörelsens resultat medlemmar eller andra tillgodoförts gottgörelse i form av efterlikvider eller återbäringar, skall dessutom avsättning därav ske med minst fem procent.

Nu gällande lag om ekonomiska föreningar föreskriver endast, att en bestämd del av årsvinsten skall avsättas till reservfonden. I lagen om aktiebolag föreskrives, att minst tio proc. av vinsten skall tillföras reservfonden. Den i här förevarande proposition föreslagna bestämmelsen, att till reservfonden skall avsättas även viss del av innehållna likvider eller tillgodoförda återbäringar, torde vara en helt ny princip för fondbildning, som icke har någon motsvarighet i annan lagstiftning.

En ekonomisk förening startar i allmänhet med ett mycket obetydligt kontant inbetalat insatskapital. Genom bestämmelser i stadgarna ha medlemmarna däremot i de flesta fall förbundit sig att verkställa leveranser till föreningen eller göra sina inköp genom densamma. I stadgarna finnas också i allmänhet föreskrifter om att medlemmars årliga inbetalning av ytterligare insatser skall ske på så sätt, att till insatskapital överföras innehållna likvider eller beslutade återbäringar. Dessa bestämmelser medföra vanligtvis, att föreningsledningen under året tillämpar en försiktig betalningspolitik, varigenom ett överskott uppstår som vid årsskiftet i balansräkningen uppföres som skuld till medlemmarna. Oavsett om detta överskott i sin helhet överföres till insatskapitalet eller till någon del utbetalas kontant sker beskattningen av dessa medel hos medlemmarna. Genom bestämmelserna i stadgarna ha föreningens medlemmar bemyndigat föreningens ledning att på detta enkla sätt inkassera det insatsbelopp, som vederbörande medlem åtagit sig att erlägga. Samma resultat skulle ha uppnåtts genom kontant inbetalning av medlemsinsatserna, och föreningarna skulle i så fall i likhet med aktiebolagen ha kunnat disponera årets behållning för avskrivningar.

Inom den ekonomiska föreningsrörelsen har man helt naturligt föredragit att öka kapitalbildningen genom avsättning till insatskapitalet i stället för genom den öppna fondbildningen. I ett aktiebolag kan den som innehar aktier försälja dessa, om han så önskar, och utfår då i allmänhet ett överpris, som bestämmes bl. a. av fondernas storlek. Medlemmen i en ekonomisk förening kan däremot i allmänhet icke försälja sina insatser och utfår vid utträdet endast det inbetalta insatskapitalet. Det skulle vara en orättvisa mot medlemmarna i en ekonomisk förening att under sådana förhållanden kräva en öppen fondbildning hos föreningarna i lika hög grad som hos aktiebolagen.

Enligt utredningens betänkande är tillfredsställande kapitalbildning och konsolidering en angelägenhet av utomordentlig betydelse för de ekonomiska föreningarna, varigenom såväl medlemmarnas och borgenärernas som det allmännas intressen tillgodoses. Vi kunna inte finna, att denna konsolidering underlättas genom förslaget att till reservfonden skall överföras fem procent av efterlikvider, återbäringar och dylikt. Resultatet blir med all sannolikhet, att föreningarna för framtiden komma att föra en prispolitik med uteslutande av efterlikvider eller återbäringar. Följderna härav kunna bli rakt motsatta de åsyftade.

En del remissinstanser ha också förklarat, att resultatet av de föreslagna ändringarna kan bli att den egna kapitalbildningen hämmas i stället för att främjas. Kommerskollegium framhåller i sitt uttalande att den möjligheten står öppen för föreningarna att genom sin prispolitik undvika att någon vinst uppstår på verksamheten, varigenom en bestämmelse av här ifrågasvarande innebörd bleve ett slag i luften. Bank- och fondinspektionen, vilken bör anses företråda kreditgivarna och det allmännas intressen, ifrågasätter en ändring i beskattningsbestämmelserna för att för framtiden göra föreningarna benägna att redovisa efterlikvider och återbäringar.

Den försiktiga prispolitik, som de ekonomiska föreningarna nu i allmänhet föra, skänker åt företagen en ekonomisk trygghet, som de kreditgivande organen värdesätta. Det skulle ur alla synpunkter vara beklagligt, om nya lagbestämmelser komme att stimulera föreningarna till en mera lättsinnig prispolitik, med risk för avsevärda förluster vid räkenskapsårets slut.

Om riksdagen avslår propositionens förslag beträffande avsättning till reservfonden av viss del av efterlikvider och återbäringar ha vi ingenting att erinra emot en höjning av den procentsats, varmed avsättning skall ske av den i övrigt redovisade årsvinsten. Denna bör i så fall kunna fastställas till tio procent såsom utredningen föreslagit. Vi hemställa alltså,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 34 måtte för sin del besluta

dels att avsättning till reservfonden enligt 17 § 1 mom. skall bestämmas till minst tio procent av årsvinsten;

dels att stadgandet i 17 § 1 mom.: »Har på grund av rörelsens resultat medlemmar eller andra tillgodoförts gottgörelse i form av efterlikvider, återbäring eller dylikt, skall avsättning därav ske med minst fem procent även om gottgörelsen icke inräknats i årsvinsten» måtte utgå.

Stockholm den 27 februari 1951.

Edvin Jacobsson

i Igelsbo.

Birger Utbult.

Nils Persson

i Svensköp.

A. Widén.

Johan Ahlsten.

Carl Östlund.

Erik Strandh.
